

EEN GEMERTS KERSTVERHAAL UIT 1910

Mij zijn nu in de donkere dagen voor Kerstmis. Het is Advent! De natuur schijnt in deze tijd van voorbereiding op 't schone Kerstfeest tot somberheid te stemmen, om straks des te heerlijker 't vreedige Kerstfeest te doen uitkomen.

Nu echter zijn de dagen nog kort en somber. In geen weken heeft zich de zon laten zien en zware winternevels hangen over de kale, verlaten akkers. De "kêlt" trekt flink "over uwen rug as ge buiten komt".

De joong vuulen weinig van de kou en zijn buiten mee knikker-tjes aan 't speulen. Zij gaan helemaal in hun spel op en door de kou moeten ze deeger mee hun hand langs de rooie neus vegeen. Ze hebben een das mee plossen um den nek en as zij der eigen veurover buigen, vallen de einden deeger op de grond. De klompen zijn witgeschuurd en de diërskes hebben zwartgelakte klompen aan. Ook dragen deze hoog scholken mee striepkes, wit mee grijs.

Nu wordt het eenen duren tijd, nu er geen gruantes meer in den hof zijn. En dan, de arbeiders in de bouwvakken zijn in dezen tijd meestal zonder werk en zitten deeger achter de kachel te "ijsberen". Immers, er wordt niet méér gebouwd als hoognodig is, want het is bekant zeker dè ge invriest.

Ook voor de wevers is het nou zeker geen vetpot, as ge bekant alles moet kopen. Sommigen staan er wat gunstiger voor. Zoo bijvoorbeeld ook Jan den Trommeler. Hij hê in 't najaar geslacht en nou dus wa spek in de kuip.

Op eenen avond duwt hij nou een flinke ham in een rooigeruite kussensloof en gè er mee naar Dr. de Gruiter en vraagt om den dokter te spreken. Jan den Trommeler hê z'n klompen aan de buitendeur laten stôn en ziet nou hij binnen door de gang stapt, dat zijn tenen deur z'n zokken kommen. Als nu den dokter binnenkomt zegt Jan: "Betalen kan ik je bekant niet, dokter, maar ik heb geslacht en heb hier een goei ham veur je!". "Nee, nee" zegt Dr. de Gruiter, terwijl hij over zijn lorgnet kijkt, "ik

vind het heel mooi van je, Jan, maar ik neem ze niet. Eet ze zelf maar op, ge hebt ze in uw huishouwen hard genoeg noodig. Als ge me noodig hebt, kom ik, ook zonder geld! Goeien avond Jan, het meisje zal je wel even uitlaten!"

Nee, zo is de Gruiter niet, hij zal uw nie over de kop afstreu-
pen.

De loonen op het "machinaal" zijn ook zoo hoog nie als werd verwacht en 'r gè elke week ook nog wá af veur de "paddevoeten" die ze geweven hebben. Nee, in den winter hebben ze 't nie zo breed.

In het huishouwen komt moeder de vrouw weer van alles te kort. Er zijn te weinig dekens en borstrokken. En dan, die schaa-
lijke laang avonden. Elken avond is de bronolielamp leeg, om nog nie te spreken van de kolen. Me kan toch ook nie um zeuven ure na bed gôn, as 'r zoveul te lappen en te stoppen is. Zoo hebben de weversvrouwen in den winter hun dubbele zorg, als 't leven zoo duur is.

Maar toch zal er met Kerstmis feest gevierd worden. Wanneer in den heiligen Kerstnacht het "Gloria in excelsis" van den engel zal klinken, dan brengt 't kerstkindje vreugde en vrede in deze huisjes van het Brabantse plattela d. En al is het maar met bescheiden middelen dat zij hun huiskamer feestelijk maken, 't feest is er niet minder om.

Wij zijn nu vlak veur de Kerstdagen.....

"De Paus" zit neven de plattebuiskachel ijverig aan zijn Kerst-
ster te werken. Met deze ster gaat hij elk jaar in de Kerstda-
gen deur voor deur het Kerstlied zingen, terwijl hij de ster een halve draai om de spil laat maken. Als de Paus de ster mee goud- en zilverpapier heeft beplekt, is zij helemaal "verrig". Voldaan kijkt hij naar zijn meesterstuk. Hij hê deeger op de vloer zitten te kitsen en maar stevig op zijn pruim geknauwd. Dees ster zal hem in de Kerstdaag weer enigte guldens opbren-
gen.

't Is eerste Kerstdag. De mist is weggetrokken. De wind is nu in het oosten en het heeft deze nacht hard gevoren. De stilte van den H. Kerstnacht hangt nog over de verlaten velden en kleine huisjes, als de Paus, reeds voor half acht, op de Lod-
derdijk verschijnt met zijn kerstster.

De kou schijnt de Paus niet terug te houden, zelfs schijnt hij ze nie te vuulen. Hij hê zijne korte jas open hangen en daar

is het nu toch nou net geen weer voor. Hij hê witgeschuurde klompen aan en neven zijn riemen kiekte efkes op zijn rooi zokken. Deeger moet hij mê de rug van zijn hand den drop van zijn neus vreven. Zo stapt de Paus daar door de kou op dien vroegen Kerstdag.

Geen deur slaat hij over, elke deur is immers een cent en in de "straat" soms wel twee.

De joong stôn an de deur naar zijn Kerstlied te luisteren, zij willen deeger zijn mooie ster zien. Als de Paus het eerste couplet heeft uitgezongen en men hem een cent wil geven dan wil hij waar leveren voor zijn geld en zingt het heele Kerstlied uit. In de namiddag is hij in de straat, maar hier hoeft hij bekant nie te zingen en bij Broeke krie hij wel een dubbeltje. Hij vertelt dit later aan de joong, die buiten blijven wachten en hem van deur toe deur naloopen.

Ook op de pastorie gaat hij het Kerstlied zingen. Deken van Beek staat in den gang te luisteren. "Ja, den deken loopt ook op zijn "leste been" denkt de Paus. Deken van Beek hê groote zwarte fluweelen pantoffels aan en hij ruikte helemaal na de snuf". Als de Paus is uitgezongen vraagt den Deken, waarom hij zijn nieuwe schoenen niet aan heeft? "Nee, die doe ik nou niet aan! Die bewaar ik toe Paaschen!" antwoordt de Paus en mee is hij de deur uit.

Later komt hij voorbij de winkel van slager Soonters en kijkt vol begeerte naar de heerlijke worst en de aantrekkelijke schaaltes mee zult. Terwijl hij in de slagerswinkel staat te zingen, kan hij zijn oogen bekant nie van de zult afhouden.

Soonters, die dit gezien heeft, zegt: "Zoude gij een stuk lussen, Bert?" "Nou en of", knikt de Paus. Slager Soonters maakt met een mes 't hele schaalte los en legt het gladde stuk zult op een stuk kladpapier. De Paus steekt efkes de Kerstster weg en begint mee groote slorpen de kostelijke zult naar binnen te werken. Als hij een stuk op heeft, veegt hij met zijne mouw langs zijne mond en vat de pruim weer uit zijn tes.

Buiten gekomme laacht hij teege de joong en zegt: "Ik heb van Soonters eene heele schaal zult gekreege" en dan "kiek eens, hoeveul ik er al heb" en laat aan de joong een vol haffel centen zien. Eén roept dan: "Paus ge hêt er wel meer as hondert, ge hêt er ook al groote cente bij!"

Zoo gaat de Paus dan van deur toe deur net zo lang toe de ven-

sters open zijn en de lampen worden aangestoken. Hij is dan zo hees dat hij bekant niet meer kan praten. De Paus steekt dan een gekregen sigaar op, en mee zijn kerstster in zijn binnentes gaat hij dan naar huis, waar hij de heele buit op de tafel uitspreidt.

Leo Renee

Dit prachtige Gemertse kerstverhaal werd gepubliceerd in de Meierijsche Courant van dec.1940, onder de titel "GEMERTSCHE SCHETSEN" - VOGELS VAN DIVERSE PLUIMAGE.

Het artikel werd geschreven door zekere Leo Renee; van zijn hand verschenen in de Meierijsche Courant overigens nog een aantal "schetsen" meer, die allen in eenzelfde stijl geschreven werden als het hier gepubliceerde kerstverhaal. Het ligt in de bedoeling van de redactie van Gemerts Heem ook deze schetsen in ons blad over te nemen.

De schrijver Leo Renee is tot nu toe onbekend gebleven. Wie van onze lezers kan ons over hem inlichtten ?

Behalve dat de redactie de gevonden "Gemertsche Schetsen" zou willen karakteriseren als "prachtverhalen", hebben we bovendien de indruk dat het waargebeurde verhalen betreffen. De meeste namen in het verhaal zijn ietwat veranderd maar voor de oudere Gemertenaren onder ons toch duidelijk herkenbaar gebleven. Zo moet Dr. de Gruiter Dr. de Kuiper zijn. Slager Soonters moet zijn Soontiens. De ware naam van hoofdpersoon "de Paus" luidde: Bert Baggermans. Hij was één van de slachtoffers van de Duitse inval in Gemert op 11 mei 1940.

Alle verdere aanvullingen zijn van harte welkom !!

